

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กขอทาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กของประเทศไทยมีมากมายหลายฉบับ แต่เมื่อได้ทำการศึกษาเฉพาะเรื่องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กนั้นพบว่า ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายของประเทศไทยหรือกฎหมายของต่างประเทศ ได้มีแนวทางในการปกป้องคุ้มครองและให้ความสำคัญกับสิทธิของเด็กตามหลักการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็กเช่นเดียวกัน โดยประเทศไทยได้มีกฎหมายหลายฉบับที่ให้การคุ้มครองและรับรองสิทธิของเด็กไว้หลายด้าน ผู้เขียนได้มีการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายของสหราชอาณาจักรควบคู่กันเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ทำการขอทาน เพื่อใช้เป็นแนวทางเปรียบเทียบสู่กระบวนการหามาตรการที่เหมาะสมอย่างเป็นมาตรฐานสากลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือขอทาน

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ พบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีหลักประกันเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพไว้ โดยบทบัญญัติมาตรา 52 ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็ก ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิ ดังนี้

มาตรา 52 เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว

การแทรกแซงและการจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อสงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะของครอบครัวหรือประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมที่เหมาะสมจากรัฐ

ตามบทบัญญัติมาตรา 52 เด็กมีสิทธิที่ต้องได้รับการคุ้มครองจากภาครัฐ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เด็กมีสิทธิในการอยู่รอด โดยเด็กมีสิทธิในการมีชีวิตในสังคมที่ดี และได้รับการพัฒนาด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญา โดยเด็กมีสิทธิที่จะได้เล่นและพักผ่อนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม สิทธิที่จะได้มีมาตรฐานความเป็นอยู่พอเพียงกับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้สึนึกคิด ศิลธรรมและสังคม กรณีนี้รัฐต้องมาคุ้มครองสิทธิของเด็กต้องให้อยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย

ประการที่สอง เด็กมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม การคุ้มครองเด็กในกรณีนี้เป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลได้กระทำการต่อเด็กโดยใช้ความรุนแรง เช่น การดูตัวอย่างรุนแรง และป้องกันไม่ให้บุคคลได้กระทำการต่อเด็กจากการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม เช่น นำเด็กมาใช้แรงงานโดยไม่เป็นธรรม

ประการที่สาม เด็กมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

ประการที่สี่ เด็กไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมที่เหมาะสมจากรัฐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีบทบัญญัติที่กำหนดบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ดังบทบัญญัติต่อไปนี้

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่ เหมาะสมจากรัฐ

จากบทบัญญัติมาตรา 49 พบว่า รัฐได้เข้ามาคุ้มครองสิทธิให้ประชาชนชาวไทย ต้องได้รับการศึกษาโดยรัฐไม่เก็บค่าใช้จ่ายไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยหลักในการจัด การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับ ประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการ เรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย สำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถ พึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและ โอกาส ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

ตามมาตรา ๖๑ หมายความว่า ให้สิทธิในการศึกษาไว้ว่า รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาฟรีไม่ น้อยกว่า 12 ปี โดยเฉพาะคนที่มีร่างกายบกพร่องควรได้รับการศึกษาเป็นพิเศษ ซึ่งเด็ก ขอทานบางกลุ่มที่เป็นเด็กพิการ อาจต้องมีการกำหนดให้มาตรการที่เป็นพิเศษกว่าเด็ก ขอทานที่มีร่างกายปกติ

นอกจากนั้นหากเด็กที่มีสภาวะร่างกายดังต่อไปนี้ ภาครัฐต้องจัดการศึกษาให้ เหมาะสมด้วย

- 1) เด็กยากไร้ หมายความว่า เด็กที่ยากจน เด็กที่ขาดแคลนไปทุกสิ่งทุกอย่าง
- 2) เด็กพิการ หมายความว่า เด็กที่เสียอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งไปหรือเสียไปจาก สภาพเดิม หรือ เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย สมอง สติปัญญาหรือจิตใจ ไม่ว่า

ความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นมาภายหลังก็ตาม เช่น เด็กที่ถูกนำมาตัดแขน ตัดขา เพื่อเป็นเครื่องมือในการขอทาน

3) เด็กทุพพลภาพ หมายความว่า หย่อนกำลังที่จะประกอบการทำงาน ผู้ไม่สามารถทำการได้เป็นปกติ

4) เด็กอยู่ในสภาวะยากลำบาก หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากจน หรือ บิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขังหรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องได้รับการรักษาที่ในครอบครัวเกินวัย หรือเกินกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

เมื่อเด็กเป็นบุคคลที่ยากไร้ พิกัดหรือทุพพลภาพ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิที่ได้รับการศึกษาฟรี 12 ปี เช่นเดียวกับเด็กในกลุ่มอื่น ๆ

พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศได้มีการกำหนดหลักประกันสิทธิแก่เด็ก โดยได้มีบทบัญญัติที่ให้การคุ้มครองสิทธิเด็กในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา เด็กมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม หากเด็กกลุ่มใดได้มีการถูกละเมิดสิทธิตามที่กฎหมายให้การคุ้มครองสิทธิเด็กไว้ ภาครัฐต้องสร้างมาตรการในการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติไว้เป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีให้การคุ้มครองสิทธิเด็กแล้ว พบว่า มีกฎหมายล้ารองฉบับอื่นอีก ที่ให้การคุ้มครองสิทธิเด็กเฉพาะ โดยผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมาตรการในการคุ้มครองสิทธิเด็กขอทาน ดังจะกล่าวในข้อหั่วต่อไป

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กขอทานของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับคนขอทานโดยตรงและยังมีผลบังคับใช้ คือ พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 เพื่อใช้แก้ไขปัญหาคคนขอทานในประเทศไทย แต่กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติไว้มาเป็นระยะเวลานานแล้ว

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพสังคมของประเทศไทยในเวลานี้ เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ทำให้บทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้ไม่เหมาะสมกับยุคสมัยของประเทศไทยแล้ว และพบว่า ในบทบัญญัตินี้กำหนดไว้เพื่อใช้ห้ามบุคคลทำการขอทานเป็นการทั่วไป ไม่มีบทบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิเด็กไว้เลย ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กเข้าสู่กระบวนการขอทานและเพื่อกำหนดมาตรการในการคุ้มครองสิทธิเด็กไม่ให้เด็กกลับมาทำการขอทานอีกแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องศึกษากฎหมายฉบับอื่นที่มีแนวทางในการคุ้มครองสิทธิเด็กและกฎหมายที่มีแนวทางป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดระบบหรือกระบวนการขอทานขึ้น ซึ่งกฎหมายที่ทำการศึกษาได้แก่กฎหมายดังต่อไปนี้

2.1 พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484

พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือบุคคลที่มาทำการขอทาน โดยในรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้มีดังนี้

2.1.1 คำนิยามคำว่า “คนขอทาน”

ในพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 ได้ให้คำนิยาม “การขอทาน” ไว้ในมาตรา 6 วรรคสองและวรรคสาม ไว้ว่า “การขอทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิได้ทำงานอย่างใด หรือให้ทรัพย์สินใดตอบแทน และมีใช่เป็นการขอกันในฐานะญาติมิตรนั้น ให้ถือว่าเป็นการขอทาน

การขบร้อง การดิดีตีเป่า การแสดงการเล่นต่าง ๆ หรือการกระทำการอย่างอื่นในทำนองเดียวกันนั้น เมื่อมิได้มีข้อตกลงโดยตรง หรือโดยปริยายที่จะเรียกเก็บค่าฟังค่าดู แต่ขอทรัพย์สินตามแต่ผู้ดูจะสมัครใจให้ นั้น ไม่ให้รับฟังเป็นข้อแก้ตัวว่าไม่ได้ขอทานตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้”

และความตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว บัญญัติว่า “การปฏิบัติ อันเป็นกิจวัตรตามลัทธิศาสนา ไม่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้”

จากคำนิยามดังกล่าวเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่า การกระทำที่ถือว่าเป็นการขอทาน จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

กรณีที่หนึ่ง การขอทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีได้ทำการงานอย่างใด หรือให้ทรัพย์สินสิ่งใดตอบแทน หรือ

กรณีที่สอง การขบถร้อง การดิดสีตีเป่า การแสดงการเล่นต่าง ๆ หรือ การกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกัน เมื่อมิได้มีข้อตกลงหรือโดยปริยายที่จะเรียกเก็บ ค่าฟังค่าดู แต่ขอทรัพย์สินตามแต่ผู้ฟังผู้ดูจะสมควรใจให้

โดยทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น ต้องมิใช่เป็นการขอกันในฐานะ ญาติมิตรและมีใช้กิจวัตรตามลัทธิศาสนา

จากคำนิยามตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น บุคคลที่ถือว่าเป็นขอทาน จึงได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- 1) บุคคลที่ทำการขอทานตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ย่านชุมชน อาจจะเป็น เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ หรือทุพพลภาพ ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำการ-ขอทานจากบุคคลทั่ว ๆ ไป โดยบุคคลที่ให้ทานมิได้เป็นญาติมิตร
- 2) วนิพก คือ คนที่ขบถร้อง ดิดสีตีเป่า ได้แก่ วงดนตรีคนตาบอด คนที่ ใช้เครื่องดนตรีหาเงินตามทางเท้าหรือตามสถานที่ต่าง ๆ โดยมีได้มีข้อตกลงที่จะเรียก เก็บค่าฟัง ค่าดู แล้วแต่ผู้ฟังผู้ดูจะสมควรใจให้ทรัพย์สิน
- 3) คนที่เล่นกลตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ โดยมีได้มีข้อตกลงที่จะ เรียกเก็บค่าฟัง ค่าดู แล้วแต่ผู้ฟังผู้ดูจะสมควรใจให้ทรัพย์สิน
- 4) บุคคลที่ไม่ได้ปฏิบัติอันเป็นกิจวัตรตามลัทธิศาสนา แต่ถ้าพระภิกษุ ที่บิณฑบาตผิดกำหนดเวลาที่ออกบิณฑบาตตอนเที่ยงหรือตกค่ำเช่นนี้ น่าจะถือเป็นการ-ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระธรรมวินัยของพุทธศาสนา จะอ้างว่าเป็นการปฏิบัติอันเป็น กิจวัตรตามลัทธิศาสนาไม่ได้
- 5) บุคคลที่อ้างตนเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา โดยบวชนิกายที่ไม่ได้ รับการรับรองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ก็ต้องถือว่าไม่เป็นพระภิกษุใน พุทธศาสนา หากออกบิณฑบาตก็ต้องถือว่าเป็นการขอทาน

และบุคคลดังต่อไปนี้ ย่อมถือว่าไม่ใช่คนขอทานตามกฎหมาย

- 1) พระภิกษุ สามเณรที่บวชตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และออกบิณฑบาตก็ต้องถือเป็นการปฏิบัติกิจวัตรตามหลักพุทธศาสนา

- 2) บุคคลที่ทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดหรือให้ทรัพย์สินสิ่งใดตอบแทนจากการให้ทรัพย์สินของผู้อื่น
- 3) บุคคลที่ขอทรัพย์สินผู้อื่น โดยขอกันในฐานญาติมิตร
- 4) บุคคลที่ขั้บร้อง คัดสีตีเป่า แสดงการเล่นต่าง ๆ หรือการกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกัน โดยมีข้อตกลงหรือโดยปริยายที่จะเรียกเก็บค่าฟังค่าดู
- 5) บุคคลที่เรียไรซึ่งอ้างว่าเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือสาธารณประโยชน์โดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมเรียไร แม้โดยเจตนาที่แท้จริงจะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเองก็น่าจะถือว่าไม่เป็นการขอกทานตามพระราชบัญญัติการควบคุมขอกทาน พุทธศักราช 2484 เพราะไม่ใช่การขอทรัพย์สินจากผู้อื่นโดยตรง หากแต่เป็นการเชิญชวนหรือเสนอให้บุคคลอื่นบริจาคเงินแก่สาธารณกุศลโดยผู้ที่เรียไรแสดงตัวเป็นตัวแทนในการรับเงินนั้นไว้แทนอันเข้าลักษณะการเรียไร ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2478 ซึ่งกำหนดความหมายของการเรียไรไว้ว่าเป็นการขอร้องให้ผู้อื่นบริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้โดยใจสมัคร และหมายความรวมถึงการกระทำอย่างอื่นที่มีผลเป็นการทำให้ผู้อื่นบริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้เพื่อผู้เรียไรจะได้รวบรวมไปใช้ในกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ได้ประกาศให้ทราบล่วงหน้าแล้ว ซึ่งมีโทษทางอาญาลงโทษแก่บุคคลที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2478 เพราะอาศัยความศรัทธาของประชาชน ซึ่งอาจส่งผลกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพสังคม ซึ่งต่างกับการขอกทานอันมีความหมายอยู่ในตัวว่าเป็นการขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่น เพื่อเลี้ยงชีพของผู้ขอตนเอง เป็นการอาศัยความเมตตาจากผู้ให้พระราชบัญญัติควบคุมการขอกทาน พุทธศักราช 2484 จึงไม่มีโทษทางอาญา มีแต่นำบุคคลที่ทำการขอกทานส่งสถานสงเคราะห์เพื่อฝึกอาชีพ

2.1.2 การใช้อำนาจรัฐในการจับกุมคนขอกทาน

ตามกฎหมายหากพบว่า บุคคลใดก็ตามกระทำการขอกทานตามมาตรา 6 ด้วยวิธีการขอทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิได้ทำงานอย่างใด หรือให้ทรัพย์สินใดตอบแทน และมีใช่เป็นการขอกันในฐานญาติมิตร หรือการขั้บร้อง การคัด สี ตี เป่า การแสดงการเล่นต่าง ๆ หรือการกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกันนั้น เมื่อมิได้มีข้อตกลงโดยตรงหรือโดยปริยายที่จะเรียกเก็บค่าฟัง ค่าดู แต่ขอทรัพย์สินตามแต่ผู้ดูจะสมัครใจให้ และ

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ว่าเป็นคนขอทานแล้วกฎหมายได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้อำนาจต่อบุคคลที่เป็นขอทานได้ ดังนี้

มาตรา 7 เมื่อปรากฏจากการสอบสวนว่า ผู้ใดทำการขอทาน และผู้นั้นเป็นคนชราภาพหรือเป็นคนวิกลจริต พิกัด หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบการอาชีพอย่างใด และไม่มีทางเลี้ยงชีพอย่างอื่น ทั้งไม่มีญาติมิตรอุปการะเลี้ยงดู ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์

มาตรา 8 เมื่อปรากฏจากการสอบสวนว่า ผู้ที่ทำการขอทานไม่อยู่ในลักษณะดังบัญญัติไว้ในมาตรา 7 ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งให้ไปติดต่อกับสำนักงานจัดงานของรัฐบาลเพื่อได้รับความช่วยเหลือจากสถานที่ดังกล่าวต่อไป

พบว่า ตามมาตรา 7 และมาตรา 8 เป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับคนขอทานได้เลยหากตรงตามมาตรา 6 ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ กฎหมายฉบับนี้ได้ให้คำจำกัดความคำว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ในมาตรา 5 หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามความหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามบทบัญญัติมาตรา 2(17) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ ปลัดกระทรวงมหาดไทย รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมการปกครอง รองอธิบดีกรมการปกครอง ผู้อำนวยการกองการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้างานในกองการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ผู้บัญชาการตำรวจ รองผู้บัญชาการตำรวจ ผู้ช่วยบัญชาการตำรวจ ผู้บังคับการตำรวจ รองผู้บังคับการตำรวจ หัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด รองหัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด ผู้กำกับตำรวจ ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเขต รองผู้กำกับการตำรวจ รองผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเขต สารวัตรใหญ่ตำรวจ สารวัตรตำรวจ ผู้บังคับกองตำรวจ หัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมียศ

ตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป, หัวหน้ากิ่งสถานีตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรี หรือเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 ให้หมายความตลอดถึงบุคคลซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการจับคนขอทานสามารถจับได้ทันทีโดยไม่ต้องขอหมายศาล

2.1.3 วิธีการสงเคราะห์คนขอทาน

‘ การสงเคราะห์คนขอทานนั้นกฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 7 เมื่อปรากฏจากการสอบสวนว่า ผู้ใดทำการขอทาน และผู้นั้นเป็นคนชราภาพหรือเป็นคนวิกลจริต พิกุล หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบการอาชีพอย่างใด และไม่มีทางเลี้ยงชีพอย่างอื่น ทั้งไม่มีญาติมิตรอุปการะเลี้ยงดู ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์

มาตรา 8 เมื่อปรากฏจากการสอบสวนว่า ผู้ที่ทำการขอทานไม่อยู่ในลักษณะดังบัญญัติไว้ในมาตรา 7 ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้ไปติดต่อกับสำนักงานจัดหางานของรัฐบาลเพื่อได้รับความช่วยเหลือจากสถานที่ตั้งกล่าวนั้นต่อไป

ถ้าภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งดังกล่าวในวรรคก่อน ผู้รับคำสั่งหาได้ไปติดต่อกับสถานที่ตามคำสั่งนั้นไม่ก็ดี ไปติดต่อกแล้วแต่ไม่ยอมรับความช่วยเหลือโดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นข้อแก้ตัวก็ดี หรือได้รับการช่วยเหลือแล้วต่อมาได้ละทิ้งการช่วยเหลือนั้นเสียก็ดี หรือใช้อุบายด้วยประการใด หลีกเลี่ยงไม่ยอมทำการงานหรือรับการช่วยเหลือซึ่งทางการแห่งสถานที่ที่กล่าวแล้ว ได้จัดการช่วยเหลือให้มีความทำงาน หรือมีที่อยู่กินอาศัยที่ดี และปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำการขอทานอีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังแหล่งประกอบการงาน ตามนัยแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดหางาน ให้ผู้ใดอาชีพ

ตามบทบัญญัติในมาตรา 7 พบว่า บุคคลที่กฎหมายให้การสงเคราะห์ดังต่อไปนี้

1) คนชรา หมายถึง คนขอทานที่แก่ด้วยอายุ คนชราเป็นคนที่มียายุมากแล้ว ดังนั้น เด็กไม่ถือว่าเป็นคนชรา

2) คนพิการ หมายถึง คนขอทานที่เสียอวัยวะมีแขนขาเป็นต้น ร่างกายเสียไปจากสภาพเดิม เช่น แขนพิการ ตาพิการ

3) คนมีโรค คือ คนขอทานที่มีโรคภัยไข้เจ็บ

สำหรับแนวทางในการช่วยเหลือคนขอทานมากกว่าที่จะมีบทลงโทษแก่คนขอทาน โดยกฎหมายวางแนวทางช่วยเหลือคนขอทาน ดังนี้

1) หากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายนี้ได้ทำการสอบสวนว่า ผู้ใดทำการขอทาน และผู้นั้นเป็นคนชราภาพหรือเป็นคนวิกลจริต พิกัด หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบการอาชีพอย่างใด และไม่มีทางเลี้ยงชีพอย่างอื่น ทั้งไม่มีญาติมิตรอุปการะเลี้ยงดู ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์

2) หากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการสอบสวนว่า ผู้ที่ทำการขอทานไม่เป็นคนชราภาพหรือเป็นคนวิกลจริต พิกัด หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบการอาชีพอย่างใด และไม่มีทางเลี้ยงชีพอย่างอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้ไปติดต่อกับสำนักงานจัดหางานของรัฐบาลเพื่อได้รับความช่วยเหลือจากสถานที่ดังกล่าวนั้นต่อไป

พบว่า วิธีการช่วยเหลือสงเคราะห์คนขอทานได้ให้การคุ้มครองสิทธิคนขอทานที่จัดอยู่ในกลุ่มบุคคลที่ทำการขอทานที่เป็นคนชราภาพหรือเป็นคนวิกลจริต พิกัด หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบการอาชีพทางภาครัฐจะให้การช่วยเหลือโดยการส่งตัวไปสถานสงเคราะห์เพื่อให้ที่พักพิงให้แก่บุคคลเหล่านี้ โดยกฎหมายมีเจตนาเห็นว่าบุคคลกลุ่มนี้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หาไม่มีความสามารถที่จะไปประกอบอาชีพเพื่อหาเงินมาเลี้ยงตนเองได้ แต่หากคนขอทานที่ไม่ใช่บุคคลดังกล่าวจะได้รับการคุ้มครองสิทธิโดยภาครัฐจะทำการจัดหางานให้คนที่ส่งตัวไปสถานจัดหางานเพื่อให้คนขอทานนั้นสามารถมีอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยไม่ต้องไปกระทำการขอทานอีก แต่มาตรการในการที่เข้ามาช่วยเหลือคนขอทานนี้ ผู้เขียนพบว่าในกรณีการที่จับคนขอทานมาสอบสวนกระบวนการตรงนี้ถือว่าเป็นมาตรการทางอาญาแต่การขอทานตามกฎหมายฉบับนี้ไม่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ผู้เขียนพบว่ามาตรการตรงนี้มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้องนัก

จากการที่ได้ศึกษากฎหมายฉบับนี้แล้วพบว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีแนวทางคุ้มครองสิทธิของคนขอทาน โดยการใช้วิธีการสงเคราะห์ช่วยเหลือ

คนขอทาน ด้วยการนำตัวส่งไปยังสถานสงเคราะห์ของรัฐ หากบุคคลที่ทำการขอทานนั้นเป็นคนชราภาพหรือคนวิกลจริต แต่หากไม่ใช่บุคคลเหล่านี้ก็จะส่งตัวไปยังสำนักงานจัดหางาน และโดยที่กฎหมายฉบับนี้ไม่มีบทบัญญัติที่จะคุ้มครองสิทธิของเด็กขอทานไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าเด็กเป็นกลุ่มบุคคลที่มีสภาพจิตใจที่อ่อนแอ อ่อนไหวง่าย มีสภาพความคิดที่ไม่เท่าทันผู้อื่น ทำให้เป็นบุคคลที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคมได้ง่าย จึงจำเป็นที่จะต้องหามาตรการเพื่อคุ้มครองเด็กที่ทำการขอทานไว้โดยเฉพาะ

2.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เริ่มประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มีนาคม 2547 โดยยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2515 และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ที่ใช้บังคับเกี่ยวกับวิธีการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติเด็กมาเป็นเวลานานแล้ว ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้กำหนดขั้นตอนและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และมีพัฒนาการที่เหมาะสม อันเป็นการส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว รวมทั้งป้องกันให้เด็กถูกทารุณกรรมตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และยังส่งเสริมความร่วมมือในการคุ้มครองเด็กระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้¹

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติทั้งสิ้น 88 มาตรา และสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 สรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

¹ เหตุผลท้ายพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

2.2.1 เด็กขอลานที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

กำหนดไว้ในมาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หมายความว่า ต้องเป็นบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หมายถึงมีสภาพบุคคลเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและมีอายุจนก่อนจะครบ 18 ปีบริบูรณ์ กล่าวคือ 17 ปี 11 เดือน 29 วัน โดยประมาณ ซึ่งถ้าเด็กมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์แล้วไม่ถือว่าเป็นเด็กและจะไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ในนิยามศัพท์คำว่า “ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส” ซึ่งหมายความว่าแม้บุคคลซึ่งเป็นเด็กจะมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ก็ตาม แต่เมื่อได้สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยการจดทะเบียนตามมาตรา 1457 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ถือว่ามิใช่เด็กตามพระราชบัญญัตินี้ และแม้ต่อมาบุคคลนั้นจะสิ้นสุดจากการสมรสก็ไม่ทำให้บุคคลนั้นกลับเป็นเด็กตามบทวิเคราะห์ศัพท์นี้อันจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้อีกแล้ว ซึ่งนิยามศัพท์นี้ยังคงหลักการเดิมตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 294

กรณีที่บุคคลจะสมรสได้ เมื่ออายุจะต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ มีดังต่อไปนี้

1) การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มิเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ซึ่งหมายความว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ลักษณะครอบครัวในหมวด 2 ว่าด้วยเงื่อนไขแห่งการสมรสได้บัญญัติให้ชายและหญิงสมรสกันได้โดยชอบเมื่อมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์แต่กรณีที่มิเหตุอันสมควรศาลมีอำนาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนที่เด็กชายและหญิงมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ได้

2) ศาลสั่งให้ชายและหญิงสมรสกัน ในกรณีที่ชายกระทำชำเรากับเด็กหญิงอายุต่ำกว่าสิบสามปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กหญิงยินยอมตามมาตรา 277 วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

สรุปได้ว่า หากเด็กคนใดได้ทำการสมรสแล้ว ก็จะไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายฉบับนี้ ดังนั้น เมื่อทราบแล้วว่าเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้จะต้องมีลักษณะเป็นเด็กอย่างไร จากการศึกษากฎหมายฉบับนี้

พบว่า สิ่งที่กฎหมายฉบับนี้ให้การรับรองคุ้มครองเด็กที่กระทำการขมขืนนั้นใน บทบัญญัติตามมาตรา 26 สามารถนำมาปรับใช้ได้ โดยในมาตรา 26 เป็นกรณีที่กำหนด ห้ามบุคคลทั่วไปไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือเป็นบุคคลอื่นใดหรือแม้แต่นิติบุคคล ก็ต้องห้ามมิให้กระทำการตามที่บัญญัติในมาตรา 26 นี้ทั้งสิ้น

โดยไม่คำนึงว่าเด็กจะยินยอมด้วยกับการกระทำนั้นหรือไม่ ทั้งนี้ ก็โดยเจตนาที่จะให้ผู้ปกครองอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็กด้วยความจริงจิงมี ความรับผิดชอบและให้ความสำคัญต่อภาระหน้าที่เลี้ยงดูเด็กในความปกครองมากยิ่งขึ้น และถ้าหากฝ่าฝืนย่อมมีโทษทางอาญา กล่าวคือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือ ปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครอง เด็ก พ.ศ. 2546

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติในมาตรา 26 นี้ อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่ง กฎหมายอื่นด้วย คำว่า “อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น” นั้น หมายความว่า ถ้ามีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ว่า การกระทำในลักษณะเดียวกันกับบทบัญญัติในมาตรา 26 และกำหนดโทษไว้ด้วยแล้ว อย่างนี้จะไม่นำบทบัญญัติในมาตรา 26 นี้ไปบังคับใช้แก่ กรณีนั้นอีก เช่น กรณีที่มีผู้กระทำการทารุณกรรมเด็กจนเป็นเหตุให้เด็กได้รับอันตราย จนทุพพลภาพอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 หรือมาตรา 297 อย่างนี้ไม่นำมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาใช้บังคับแก่กรณี นี้อีก แต่ต้องบังคับและดำเนินการไปตามความรับผิดชอบทางอาญาตามมาตรา 295 หรือ มาตรา 297 แล้วแต่กรณีและเป็นโทษตามกฎหมายอาญาที่หนักกว่าโทษตามพระราชบัญญัติ- คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

บทบัญญัติในมาตรา 26 กำหนดไว้ว่า ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่ง กฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกาย หรือจิตใจของเด็ก

(2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือการรักษา พยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ของเด็ก

(3) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีโชติชัยของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

(5) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

(6) ใช้ จ้างหรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อการพัฒนาการของเด็ก

(7) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใด เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก

(8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใด หรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(9) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

(10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

จากบทบัญญัติอันเป็นข้อห้ามมิให้บุคคลใดมีการปฏิบัติต่อบทบัญญัติในมาตรา 26 ดังกล่าวสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

กรณีที่หนึ่ง กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

คำว่า “กระทำ” หมายความว่าทำการใด ๆ ที่เกิดผลในทางกฎหมายและให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย การกระทำได้กล่าวรวมทั้งหมดไม่ว่ากระทำโดย “เจตนา” กล่าวคือกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น และรวมถึงการกระทำโดย “ไม่เจตนา” กล่าวคือ การกระทำที่ผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด และรวมทั้งการกระทำโดย “ประมาท” ซึ่งได้แก่การกระทำที่มีใจโดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

ส่วนการ “ละเว้นการกระทำ” หมายความว่า ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นหน้าที่โดยทั่วไป ที่เกิดผลในทางกฎหมายไม่ว่าจะมีเจตนา ไม่เจตนาหรือโดยประมาทก็ตาม

ดังนั้น ถ้าการกระทำหรือละเว้นการกระทำนั้นเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็กตามมาตรา 26 (1) นี้ จะต้องยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดทางอาญา เพราะถ้าเป็นความผิดอาญาก็จะไม่นำบทบัญญัติมาตรา 26 นี้ไปใช้บังคับ แต่จะบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาและลงโทษตามอัตราโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

คำว่า “ทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือพฤติในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีทั้งนี้ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่

กรณีที่สอง จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือการรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก ตามกรณีนี้ต้องคำนึงถึงการจงใจ หรือเจตนาในการกระทำกล่าวคือ ผู้กระทำต้องรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ส่วนการละเลยน่าจะหมายถึง การไม่เอาใจใส่ ไม่นำพาหรือไม่

ดูแล ทั้งนี้ การกระทำได้กล่าวจะต้องไม่ให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิต หรือการรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็กนั้นด้วย จึงจะเป็นความผิดตามกรณีนี้

คำว่า “จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็กนั้น” เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ กล่าวคือ แม้ความเสียหายยังไม่เกิดขึ้นก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว

กรณีที่สาม บังคับ ชู่เชิญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤตินไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด

การบังคับ หมายความว่า บุคคลใดใช้อำนาจสั่งให้เด็กกระทำการอันใดที่มีความประพฤติที่เสี่ยงต่อการขอทานหรือให้เด็กปฏิบัติและเด็กให้จำต้องทำ ความประสงค์ เช่น บังคับเครื่องบินให้ขึ้นลง

ชู่เชิญ หมายความว่า ทำให้กลัวโดยบังคับ แสดงกิริยาหรือวาจาให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้นั้น หรือของบุคคลที่สาม

ชักจูง หมายความว่า บุคคลที่กระทำการจูงใจเพื่อให้เด็กเห็นคล้อยตามที่มีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด

ส่งเสริม หมายความว่า บุคคลที่ให้การเกื้อหนุนเด็กมีการให้เงินทอง เพื่อให้เด็กมีความประพฤติที่เสี่ยงต่อการทำความผิดและบุคคลที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้เด็กทำความผิด

ยินยอม หมายความว่า บุคคลที่ยอมหรือไม่ขัดขวางที่让孩子เป็นผู้ที่เสี่ยงต่อการทำความผิดหรือได้ตกลงให้เด็กมีความประพฤติเช่นนั้น

ในกรณีที่กล่าวถึงเด็กที่เสี่ยงต่อการทำความผิดนั้น ปัจจุบันได้มีกฎหมายที่กำหนดถึงเด็กที่มีความประพฤติที่เสี่ยงต่อการทำความผิด พ.ศ. 2549

ซึ่งกรณีที่กำหนดถึงเด็กที่มีความประพฤติที่เสี่ยงต่อการทำความผิด ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 2.2.2 โดยกรณีนี้ศาลหยิบยกมาเป็นบทลงโทษบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กที่ส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กประพฤตินไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด

2.2.2 การคุ้มครองสิทธิเด็กขอทานตามกฎหมาย

เนื่องจากปัจจุบันปัญหาเรื่องเด็กได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นนอกจากเด็กเป็นผู้ถูกระงับแล้ว เด็กยังเป็นผู้กระทำความผิดเสียเองก็มี ซึ่งสาเหตุอย่างหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทะเลาะไม่ทำหน้าที่ผู้ปกครองที่ดีไม่จริงจังและไม่ให้ความสำคัญต่อการเลี้ยงดูเด็ก หรือเลี้ยงดูเด็กไปในทางที่มีชอบทำให้เด็กได้รับสิ่งที่ไม่ดี มีพฤติกรรมเลียนแบบก้าวร้าวร้ายเกินกว่าวัยของตน ซึ่งมีปรากฏให้เห็นกันทั่วไปตามข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงกำหนดให้ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดประเภทของเด็กที่สมควรต้องได้รับการคุ้มครอง กล่าวคือ

คำว่า “เด็กประพฤตินไม่สมควร” กฎกระทรวง พ.ศ. 2549 ได้กำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดไว้ว่าเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด หมายความว่าเด็กที่ประพฤตินไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ 1 เด็กที่ประพฤตินไม่สมควร ได้แก่เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) ประพฤตินเกรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น
- (2) มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น
- (3) เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการพนัน
- (4) เสพสุรา สูบบุหรื เสพยาเสพติดให้โทษหรือของมีนเมาอย่างอื่นเข้าไปในสถานที่เฉพาะ เพื่อการจำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- (5) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (6) ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการค้าประเวณีหรือเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี ตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
- (7) ประพฤตินไปในทางชู้สาว หรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ
- (8) ต่อต้านหรือท้าทายคำสั่งสอนของผู้ปกครองจนผู้ปกครองไม่

อาจอบรมสั่งสอนได้

(9) ไม่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ

ข้อ 2 เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่เด็กที่ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้

(1) ขอดานหรือกระทำการส่อไปในทางขอดาน โดยล่ำฟั่งหรือโดยมีผู้บังคับ ชักนำ ยุยง หรือส่งเสริม หรือ

(2) ประกอบอาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

ข้อ 3 เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำการอันขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือ

(2) บุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

ข้อ 4 เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหายได้แก่ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ ดังต่อไปนี้

(1) อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือให้บริการทางเพศ

(2) เร่ร่อนไปตามสถานที่ต่าง ๆ โดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอนหรือ

(3) ถูกทอดทิ้งหรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมอันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

บทบัญญัติของกฎหมายในมาตรานี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิเด็กไว้ โดยมีการนำระบบป้องกันมาใช้เพื่อไม่ให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดีในอนาคตต่อไปมีการกำหนดโทษทางอาญาเพื่อเอาผิดกับผู้ใดก็ตามที่มีการนำเด็กไปกระทำการดังที่กฎหมายกำหนด เมื่อมาพิจารณาในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการขอดานนั้น พบว่าตามมาตรา 26 ได้มีการคุ้มครองสิทธิของเด็กไว้โดยกำหนดว่า หากผู้ใดนำเด็กไปกระทำ

การขอทานแล้วต้องรับโทษทางอาญา นอกจากนั้นได้มีกฎกระทรวงซึ่งตรามาในปี พ.ศ. 2549 ถือว่า การขอทานหรือกระทำการส่อไปในทางขอทานโดยลำพังหรือโดยมีผู้บังคับ ชักนำ ยุยง หรือส่งเสริม ถือว่าเป็นการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางการกระทำ ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีมีความผิดตามกฎหมายฉบับนี้

2.2.3 บทลงโทษแก่บุคคลที่นำเด็กมาขอทาน

กฎหมายได้คุ้มครองเด็กเกี่ยวกับการนำเด็กมาขอทานไว้ตาม มาตรา 26 ได้กำหนดว่า ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการบังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำความผิดประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็ก เป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำความผิด หรือกระทำความผิดประการใดอันเป็นการ- แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก และหากผู้ใดมีการปฏิบัติตามมาตรา 26 นี้ กฎหมายกำหนดบทลงโทษแก่บุคคลที่นำเด็กมาเป็นขอทาน ไว้ในมาตรา 78 ผู้ใด ฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

2.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก พ.ศ. 2540 ไม่สามารถแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์และเด็กต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายเพื่อ บังคับใช้แรงงานโดยกคชี่ทารุณได้ ประกอบกับประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญา สหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ค.ศ. 2000 ซึ่งถือว่าการกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิด ฐานค้ามนุษย์ ที่กระทำในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ทำให้พระราชบัญญัติ- มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก พ.ศ. 2540 ไม่สามารถแก้ไข ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะมิได้มีการกำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำด้วย วิธีการที่หลากหลายที่เข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์ ดังนั้น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ขึ้นใช้แทน และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน 2551

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก
 ขอทานซึ่งผู้เขียนได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้

2.3.1 เด็กขอทานที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นเกี่ยวกับคำว่า เด็ก ที่ควรได้รับความ-
 คุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 นั้น ได้พบว่า คำนิยามในกฎหมาย
 ฉบับนี้มีความแตกต่างกัน โดยกฎหมายฉบับนี้ได้ให้คำยามไว้ดังนี้

มาตรา 4 ตามพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

จากการศึกษาวิเคราะห์คำนิยามของคำว่า “เด็ก” ตามกฎหมายฉบับนี้
 เห็นได้ว่าสอดคล้องกับบทบัญญัติคำนิยามของ “เด็ก” ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.
 1990 ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วในเบื้องต้น นอกจากนี้ยังพบว่ากรณีที่กฎหมายฉบับนี้ได้มี
 การบัญญัติเกี่ยวกับอายุของเด็กไว้ก็เพื่อเป็นประโยชน์ในเรื่องการกำหนดโทษ โดยหาก
 มีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่เป็นกรณีเกี่ยวข้องกับเด็กแล้วจะมีบทกำหนดโทษที่
 หนักกว่าบุคคลกลุ่มอื่น และในกฎหมายฉบับนี้ถือว่าการนำคนมาทำการขอทานนั้น เป็น
 การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหมายความว่า
 การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การ
 แสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน
 การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า การอื่นใดที่คล้ายคลึง
 กัน อันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

2.3.2 ลักษณะการกระทำความผิดในกรณีนำเด็กมาเป็นขอทาน

ในกฎหมายฉบับนี้หากบุคคลใดก็ตามกระทำความผิดตามที่กฎหมาย
 กำหนดไว้จะถือว่าเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยกฎหมายฉบับนี้มีบทลงโทษแก่
 ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วย โดยการนำเด็กมาเป็นขอทานนั้นถือว่าเป็นการกระทำ
 ความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วย โดยกฎหมายกำหนดเกณฑ์ที่ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิด
 ฐานค้ามนุษย์ ดังนี้

มาตรา 6 ผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่ง
 อย่างใดดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด
 หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ
 ลักพาตัว น้อฉล หลอกลวงใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์
 อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอม
 แก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด
 หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์
 การกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นต้องเป็นการกระทำที่บุคคลใด
 ก็ตามแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วในเบื้องต้นว่าการ-
 แสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบนั้นได้แก่กรณีใดบ้าง โดยการนำเด็กมาขอก็ถือว่าเป็น
 เป็นการกระทำที่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ การที่จะถือว่าเป็นการกระทำความผิด
 ฐานค้ามนุษย์ต้องมีการกระทำเป็นกระบวนการโดยรวมตัวกันเป็นธุรกิจการค้า อาจมีการ
 ใช้กลอุบาย หลอกลวงให้มากระทำการขอทาน นอกจากนั้นกฎหมายยังกำหนดลักษณะ
 ของบุคคลที่กระทำความผิดแม้ได้มีเจตนาที่กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์โดยตรง ดังนี้

มาตรา 7 ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำ
 ความผิดฐานค้ามนุษย์

- (1) สนับสนุนการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์
- (2) อุปการะโดยให้ทรัพย์สิน จัดหาที่ประชุมหรือที่พักให้แก่
 ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์
- (3) ช่วยเหลือด้วยประการใดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์พ้น
 จากการถูกจับกุม
- (4) เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำ
 ความผิดฐานค้ามนุษย์เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ถูกลงโทษ
- (5) ชักชวน ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กร
 อาชญากรรมเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

พบว่า กรณีที่มีบุคคลกระทำความผิดตามมาตรา ๗ แม้มิได้มีกระทำ
 ความผิดโดยตรง เพียงแต่ให้การช่วยเหลือหรือมีการรับเงินเพื่อเป็นการช่วยเหลือให้

ผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์พ้นจากการกระทำความผิดกฎหมายกำหนดให้ได้รับโทษเท่ากับผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดที่รุนแรงเท่ากับผู้กระทำความผิดเอง

หลักในการคุ้มครองสิทธิเด็กขอทานตามกฎหมายฉบับนี้ได้มีการใช้กระบวนการทางกฎหมายอาญา โดยหากมีบุคคลใดนำเด็กมาแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขทานนั้นถือว่าเป็นความผิดฐานค้ำมนุษย์ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสองแสนบาท แต่มีสิ่งที่ควรพิจารณาว่าในกรณีที่เด็กเข้ามาขอทานโดยสมัครใจ ไม่ได้เกิดจากการที่มีกลุ่มคนจับเด็กมานั่งขทาน แต่เด็กมานั่งทำการขทานเองโดยไม่มีบุคคลใดชักจูง หรือแนะนำให้กระทำการขทาน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว สิทธิของเด็กขทานก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานค้ำมนุษย์ กฎหมายฉบับนี้ก็ไม่มีบทบัญญัติให้เข้ามาคุ้มครองสิทธิของเด็กขทานไว้แต่อย่างใด

2.3.3 การใช้อำนาจรัฐในการป้องกันและปราบปรามบุคคลที่นำเด็กมาขทานตามกฎหมายฉบับนี้เป็นการคุ้มครองเด็กที่ทำการขทานโดยใช้วิธีการลงโทษแก่ผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์จากเด็กเท่านั้น กฎหมายได้กำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ ดังนี้

มาตรา 27 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน
- (2) ตรวจตัวบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์เมื่อผู้นั้นยินยอม แต่ถ้าผู้นั้นเป็นหญิงจะต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ
- (3) ตรวจค้นยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์อยู่ในยานพาหนะนั้น

(4) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีพยานหลักฐานในการค้ำมนุษย์ หรือเพื่อพบและช่วยบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหาย

อำนาจตามมาตรา 27 นี้ถือว่าเป็นมาตรการในกระบวนการทางกฎหมาย อาญา พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามมาตรา 27 หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และให้หมายความรวมถึงข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มิคุณสมบัติตามที่กำหนด ในกฎกระทรวงเพื่อให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหมายได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดการป้องกันมิให้เกิดความผิดฐานค้ำมนุษย์ โดยการใช้อำนาจที่เป็นมาตรการทางอาญาเข้ามาใช้ในการปราบปรามเพื่อให้ผู้ที่อาจกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ และกฎหมายได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งที่มีอำนาจค้นตัว ค้นยานพาหนะ และพบว่าพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถค้นได้เลยแม้มิได้มีการกระทำความผิด เพียงแค่บุคคลใดก็ตามกระทำการที่เป็นเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ นอกจากรู้พบว่ากฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่มาโดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีพยานหลักฐานในการค้ำมนุษย์ หรือเพื่อพบและช่วยบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหาย

2.3.4 บทลงโทษแก่บุคคลที่นำเด็กมาขอลาน

การขอลานที่มีลักษณะที่เป็นความผิดตามกฎหมายค้ำมนุษย์ต้องเป็นกรณีที่บุคคลใดก็ตามได้นำเด็กมาขอลานเพื่อการทำธุรกิจการค้า ซึ่งถือว่าเป็นกรณีที่แสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก หากไม่มีการแสวงหาประโยชน์จากเด็กไม่ถือว่าเป็นความผิดค้ำมนุษย์ไม่ต้องรับโทษ แต่หากนำเด็กมาขอลานโดยหวังประโยชน์จากเด็กเพื่อธุรกิจการค้ากฎหมายได้กำหนดโทษไว้ ดังนี้

มาตรา 52 ผู้ใดกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี แต่ไม่ถึงสิบแปดปีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบสองปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถึงสองแสนสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนหกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

มาตรา 53 นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบสองปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถึงสองแสนสี่หมื่นบาท

ตามกฎหมายได้แบ่งการลงโทษที่นำการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ โดยการนำเด็กมาขอทานไว้ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง คือ บุคคลธรรมดา โดยบุคคลธรรมดากฎหมายได้กำหนดการลงโทษไว้ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่หนึ่ง หากนำคนมาขอทานโดยคนที่นำมาขอทานนั้นเป็นบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี กฎหมายให้บุคคลนั้นจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนหกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ระดับที่สอง หากนำคนมาขอทานโดยคนที่นำมาขอทานนั้นเป็นบุคคลที่มีอายุเกินสิบห้าปี แต่ไม่ถึงสิบแปดปีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบสองปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถึงสองแสนสี่หมื่นบาท

ระดับที่สาม หากคนนำมาขอทานมีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป โทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

สรุปได้ว่า หากนำเด็กมาขอทาน กฎหมายได้กำหนดโทษรุนแรงกว่าการนำผู้ใหญ่มาขอทาน

กลุ่มที่สอง คือ นิติบุคคล เป็นนิติบุคคลเอกชนและนิติบุคคลมหาชน ได้แก่ บริษัท ห้างหุ้นส่วน ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดฐานก้ำนุญภัยกฎหมายได้กำหนดโทษน้อยกว่าบุคคลธรรมดา เนื่องจาก นิติบุคคลไม่สามารถกระทำการเองได้ต้องมีตัวแทนของนิติบุคคลนั้นกระทำ ดังนั้นบทลงโทษจึงเป็นเพียงแค่โทษปรับเท่านั้น

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กขอลานของสหราชอาณาจักร

กฎหมายในสหราชอาณาจักรมีกฎหมายหลายฉบับด้วยกันที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่เป็นขอลานโดยได้มีการบัญญัติกฎหมายให้ความช่วยเหลือแก่เด็กขอลานโดยตรงและมีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ถือเอาประโยชน์จากเด็กขอลาน ดังนั้นเพื่อให้การหามาตรการที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานสากล จึงจำเป็นต้องศึกษากฎหมายต่างประเทศ เพื่อใช้กำหนดเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิของเด็กขอลาน โดยผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายของสหราชอาณาจักรเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกัน แก่ไข และช่วยเหลือ ดังต่อไปนี้

3.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ค.ศ. 1989 (The Children Act 1989)

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายแม่บทในการคุ้มครองสิทธิเด็กและยังเชื่อมโยงกับกฎหมายสังคมสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยกัน ลักษณะของกฎหมายฉบับนี้ จึงมีลักษณะเป็นการสงเคราะห์ให้การเยียวยาและรักษาความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวอาศัยความร่วมมือในการประสานงาน การให้ข้อมูลหรือแจ้งข้อมูลจากหลาย ๆ หน่วยงานหลายกลุ่ม เช่น จากหน่วยงานให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ กลุ่มชุมชน เพื่อนบ้าน อาสาสมัคร หรือผู้ใกล้ชิดเด็ก เป็นต้น เมื่อกลุ่มคนดังกล่าวพบเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ หรือถูกทำร้ายจะต้องแจ้งให้นักสังคมสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ เพื่อที่จะได้ประสานงานกันเข้าตรวจสอบและช่วยเหลือ หากเด็กได้รับอันตรายทั้งร่างกายและจิตใจ หน่วยงานพิทักษ์สิทธิเด็กก็จะดำเนินการรับตัวเด็ก เพื่อตรวจรักษาทั้งสภาพร่างกายและจิตใจที่โรงพยาบาล โดยทำงานและประสานงานกับทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team) ซึ่งจะประกอบด้วย กุมารแพทย์ จิตแพทย์เด็ก นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงาน

พิทักษ์สิทธิเด็ก เจ้าหน้าที่ตำรวจ และอัยการ โดยการทำงานของทิมสหวิชาชีพจะเน้นการทำงานที่让孩子มีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก และดำเนินการให้การคุ้มครองเด็กทั้งด้านสังคมสงเคราะห์และด้านกระบวนการยุติธรรม²

นอกจากนั้น สหราชอาณาจักรยังได้ออกกฎหมาย The Children Act 1989 ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม (Suffer Significant Harm) หรือถูกทอดทิ้งจากบิดามารดาให้การดูแลจากองค์กรของรัฐและองค์กรของเอกชน (Voluntary Organization) โดยให้ความคุ้มครอง ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและความอนุเคราะห์แก่เด็ก ในสถานสงเคราะห์หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก (Children's Home) นอกจากนี้ยังให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก โดยไม่ต้องได้รับคำสั่งอนุญาตจากศาลก่อน ถ้าหากปรากฏว่าเด็กถูกทารุณกรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้าไปยังสถานที่ที่ถูกปฏิเสธได้ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม เพื่อป้องกันมิให้เด็กถูกทารุณกรรมหรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลอื่น³

ตามกฎหมายฉบับนี้ มีความคล้ายคลึงกับกฎหมายคุ้มครองเด็กของประเทศไทย แต่มิได้กล่าวถึงการขอลานไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับของประเทศไทย แต่หากการขอลานมีการกระทำการที่ทารุณกรรม เด็กขอลานนั้นจึงจะมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากภาครัฐ

²พระพงษ์ นามโท, “ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546,” (การศึกษานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547), หน้า 76.

³A. Bainham, **Children: The New Law, The Children Act 1989** (Bristol, England: Jordan & Sons, 1991), pp. 138-262.

3.2 พระราชบัญญัติคนจรจัด ค.ศ. 1824⁴

กฎหมายฉบับนี้เป็นมาตรการทางอาญาลงโทษแก่บุคคลขอทาน และผู้ถือประโยชน์จากคนขอทาน มีหลักเกณฑ์การลงโทษแก่บุคคลที่ประกอบอาชีพขอทาน เป็นความผิดมิโทษทางอาญา โดยจัดคนขอทานอยู่ในจำนวนหนึ่งของคนจรจัด

3.2.1 ลักษณะการกระทำที่เป็นการขอทาน

3.2.1.1 คนเกียจคร้านและเกะกะเกร (Idle and Disorderly Person)

หมายถึง

1) คนเร่ขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเร่ร้อนไปเรื่อย ๆ และทำการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

2) โสเภณีซึ่งร่อนเร่ตามถนนหนทาง หรือที่สาธารณะและประพฤติตนในลักษณะที่จะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือในลักษณะที่เป็นการอนาจาร

3) บุคคลซึ่งร่อนเร่หรืออาศัยอยู่ตามที่สาธารณะ ถนนหนทาง ทางเดิน เพื่อทำการขอทาน หรือจัดการให้ หรือส่งเสริมให้เด็ก ๆ ทำการดังกล่าว

3.2.1.2 คนโกงและคนเร่ร่อน (Rogues and Vagabonds)

1) บุคคลซึ่งทำความผิดอันอาจทำให้ต้องถูกลงโทษในฐานะที่เป็นคนเกียจคร้านและเกะกะเกร และผู้ที่เคยทำความผิดดังกล่าวมาแล้ว

2) บุคคลซึ่งถูกจับกุมในฐานะที่เป็นคนเกียจคร้านและเกะกะเกรและถูกตัดสินว่ามีความผิด และได้ใช้กำลังขัดขืนการจับกุมของตำรวจ

3) บุคคลซึ่งเตร็ดเตร่ขอทานไปเรื่อย ๆ หรือเป็นผู้ซึ่งจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินจากผู้อื่นโดยการหลอกลวงว่าเพื่อจะนำไปใช้ในการกุศล

4) บุคคลซึ่งเร่ร่อนขอทานไปโดยอาศัยบาดแผลหรือความพิการของตนเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น

⁴Q. Hogg, **Halsbury's Law of England Volume II** (London: Butterworths, 1976), pp. 608-611.

5) บุคคลซึ่งร่อนเร่ไปเรื่อย ๆ และเข้าไปพักอาศัยในสถานที่ที่ไม่มีใครครอบครองอยู่หรือในที่โล่งหรือในดินที่และไม่สามารถให้คำอธิบายใด ๆ ที่เป็นผลดีแก่ตนได้

6) บุคคลซึ่งจงใจและภวามกหรือสิ่งอันอนาจารอื่น ๆ ให้บุคคลอื่นได้เห็นในถนนหนทาง หรือสถานที่สาธารณะ หรือที่หน้าต่าง หรือส่วนหนึ่งของร้านหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นซึ่งตั้งอยู่ในถนนหนทาง หรือสถานที่สาธารณะ

7) ผู้ชายคนใดที่ดำรงชีวิตอยู่โดยรายได้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนของหญิงโสเภณี หรือผู้ซึ่งทำการชักชวนผู้อื่นหรือการอันไม่ชอบด้วยศีลธรรมอันดีในที่สาธารณะ

8) ผู้หญิงใดซึ่งควบคุมช่วยเหลือโสเภณีใดที่เป็นลักษณะการส่งเสริมช่วยเหลือหรือบังคับให้โสเภณินั้นประกอบอาชีพดังกล่าว กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือบุคคลอื่นโดยทั่วไป เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตัว

9) บุคคลซึ่งแกล้งหรืออ้างว่าสามารถทำนายเหตุการณ์ชะตาชีวิตของบุคคลในอนาคตได้หรือใช้วิธีการ หรือเครื่องมือใด ๆ เช่น การดูลายมือหรืออื่น ๆ เพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นและเรียกร้อยทรัพย์สินเป็นการตอบแทน

10) บุคคลซึ่งเข้าไปในบ้านอยู่อาศัย คลังสินค้า โรงรถ คอกม้า หรือในสวน เพื่อกระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย

11) บุคคลซึ่งมีท่าทีเป็นที่น่าสงสัย หรือบุคคลซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นขโมยที่เตร็ดเตร่ในแม่น้ำ ลำคลอง ท่าเรือ คลังสินค้า ที่ตั้งอยู่ใกล้ ๆ แม่น้ำ ลำคลอง ท่าเรือดังกล่าว หรือถนนหนทาง ที่สาธารณะ ที่ใกล้เคียงกับแม่น้ำ ลำคลอง ท่าเรือ โดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิด

12) บุคคลซึ่งมีเครื่องมือในการจัดแงะบ้านเรือน ญุญแจประตู หน้าต่าง ในความครอบครองของตน และมีเจตนาที่จะใช้เครื่องมือดังกล่าวเพื่อเข้าไปในบ้านอยู่อาศัย คลังสินค้า โรงรถ คอกม้า ฯลฯ ของผู้อื่น

13) บุคคลซึ่งมีอาวุธอยู่ในความครอบครองของตนและมีเจตนาจะใช้อาวุธดังกล่าวในการกระทำความผิด

14) บุคคลซึ่งเล่นการพนันในถนนหนทางหรือที่สาธารณะ

15) บุคคลซึ่งกล่าวเท็จเกี่ยวกับฐานะหน้าที่ของตนในกองทัพเรือ

3.2.1.3 คนโกงที่ไม่สามารถแก้ไขได้ (Incorrigible Rogues) หมายถึง

1) บุคคลซึ่งได้เคยกระทำความผิดอันทำให้ถือได้ว่าเป็นคนโกง และคนเร่ร่อนและบุคคลดังกล่าวได้เคยถูกตัดสินว่า ได้ทำความผิดอันทำให้ถือได้ว่าเป็นคนโกงและคนเร่ร่อนมาแล้ว

2) บุคคลซึ่งถูกจับในฐานะเป็นคน โกงและคนเร่ร่อนและได้ใช้กำลังต่อสู้ขัดขวางการจับกุมของตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย

3) บุคคลซึ่งหลบหนีออกจากสถานที่ที่ตนถูกกักกันอยู่ตาม Vagrancy Act ก่อนจะถึงเวลาได้รับการปล่อยตัว

จากการกำหนดลักษณะของคนจรจัดตามกฎหมายของสหราชอาณาจักร ทำให้พบว่า กฎหมายได้กล่าวถึงคนขอทานไว้ โดยคนขอทานได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มคนเกียจคร้านและเกะกะเกร ได้แก่ การขอทานที่มีลักษณะเป็นการร่อนเร่หรืออาศัยอยู่ตามที่สาธารณะ ถนนหนทาง ทางเดิน หรือจัดการให้ หรือส่งเสริมให้เด็ก ๆ ทำการดังกล่าว สำหรับคนจรจัดที่ทำการขอทานในกลุ่มที่เรียกว่า คนโกงและคนเร่ร่อน ได้แก่ การขอทานที่มีลักษณะที่บุคคลซึ่งเตร็ดเตร่ขอทานไปเรื่อย ๆ หรือเป็นผู้ซึ่งจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินจากผู้อื่นโดยการหลอกลวงว่าเพื่อจะนำไปใช้ในการกุศล หรืออาศัยบาดแผลหรือความพิการของตนเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น นอกจากกฎหมายได้มีบทลงโทษสำหรับบุคคลที่มีการกระทำการขอทานดังที่ได้กล่าวมา กฎหมายยังให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยลงโทษบุคคลที่จัดการให้ หรือส่งเสริมให้เด็กเป็นคนขอทานด้วย

3.2.2 บทลงโทษบุคคลที่กระทำการขอทาน

กฎหมายได้กำหนดบทลงโทษโดยแบ่งไว้ว่า หากคนขอทานเป็นคนเกียจคร้านและเกะกะเกร กฎหมายจะนำตัวบุคคลที่กระทำการขอทานส่งตัวไปควบคุมอยู่ที่สถานคุมประพฤติเป็นเวลาไม่เกิน 1 เดือน แต่หากเป็นคนขอทานที่จัดอยู่ในกลุ่มคนโกงและคนเร่ร่อน จะถูกส่งตัวไปควบคุมอยู่ที่สถานคุมประพฤติเป็นเวลาไม่เกิน 3 ปี

บุคคลที่ถูกจับกุมในฐานะที่เป็นคนโกงที่ไม่สามารถแก้ไขได้อาจถูกส่งตัวไปอยู่ที่สถานคุมประพฤติเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี และจะกำหนดให้ต้องทำงานหนักในระหว่างนั้นด้วยก็ได้ และเงินทองและทรัพย์สินใดที่พบอยู่ในความครอบครองของ

คนจรจัดอาจถูกนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจับกุมและเป็นค่าใช้จ่ายในการกินอยู่ของคนจรจัดนั้นในสถานคุมประพฤติก็ได้ ถ้ามีเงินเหลืออยู่ก็ให้คืนให้แก่คนจรจัดนั้นไป

3.2.3 อำนาจของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

พบว่า กฎหมายได้ให้อำนาจแก่ บุคคลทุกคนอาจทำการจับกุมผู้ที่เป็นคนจรจัดตามพระราชบัญญัติคนจรจัด ได้โดยไม่จำเป็นต้องมีหมายจับ และนำส่งให้กับ ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยหรือผู้พิพากษาของศาลมาจิสเตรทได้ ตำรวจที่ไม่ยอมรับตัวคนจรจัดหรือละเลยไม่ทำการจับกุมคนจรจัด และบุคคลใดที่ขัดขวางตำรวจในการจับกุมอาจถูกลงโทษปรับได้ หรือ ถ้ามีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเจ้าของที่พักคนเดินทางใดได้ช่วยเหลือให้คนจรจัดหลบซ่อนอยู่ในที่พักของตน ผู้พิพากษาศาลมาจิสเตรทอาจออกหมายค้นให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าไปในที่พักคนเดินทางดังกล่าวเพื่อทำการค้นและจับกุมคนจรจัดนั้นได้

ดังนั้น แม้ว่าพระราชบัญญัติคนจรจัด ค.ศ. 1824 จะไม่ได้กำหนดเพื่อควบคุมการขอทานโดยเฉพาะ แต่ในกฎหมายได้มีการกำหนดให้การขอทานถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย บุคคลที่กระทำการขอทานต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และนอกจากนั้นกฎหมายยังให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กในกรณีที่มีบุคคลที่มีการจัดการ หรือส่งเสริมให้เด็กมาขอทาน ต้องได้รับโทษตามกฎหมายด้วย คนขอทานในสหราชอาณาจักรจึงจัดว่าเป็นคนจรจัดตามกฎหมายฉบับนี้

3.3 พระราชบัญญัติการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1933 (Children and Young Persons Act 1933)⁵

พระราชบัญญัติการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1933 เป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนเอาไว้โดยเฉพาะ โดยกฎหมายได้มีการคุ้มครองสิทธิของเด็ก ดังต่อไปนี้

⁵H. K. Beran, *Child Law* (London: Butterworths, 1989), p. 433.

3.3.1 เด็กที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนซึ่งมีอายุไม่เกิน 16 ปี

(Cruelty to Persons Under Sixteen)

3.3.2 การคุ้มครองสิทธิเด็กตามกฎหมาย

กฎหมายกำหนดให้ครอบครัวหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน จะต้องปฏิบัติต่อเด็กอย่างสมควร ต้องไม่ละเลยทอดทิ้งเด็ก หรือทำให้เด็กได้รับอันตรายต่อร่างกายหรือสุขภาพ เด็กต้องได้รับอาหารที่เหมาะสม เครื่องนุ่งห่ม หรือความช่วยเหลือทางการแพทย์เมื่อไม่สบาย หากครอบครัวหรือผู้ปกครองไม่สามารถให้สิ่งเหล่านี้แก่เด็กได้ รัฐสามารถแทรกแซง โดยแยกเด็กออกไปได้ ทั้งกฎหมายยังกำหนดเป็นความผิดกฎหมายไว้สำหรับผู้ปกครองหรือผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กกรณีปล่อยปละละเลยต่อเด็กตกอยู่ภาวะอันตรายหรือใกล้อันตราย เช่น การปล่อยให้เด็กอายุไม่เกิน 7 ปี อยู่ตามลำพังในที่ที่มีเตาผิงไฟที่กำลังติดอยู่จนน่าจะเกิดอันตรายแก่เด็กนั้น โดยมีได้จัดการป้องกันที่เหมาะสมตามสมควร บุคคลนั้นกระทำความผิดกฎหมายมีโทษปรับไม่เกิน 20 ปอนด์ เป็นต้น และเพื่อป้องกันเยาวชนจากการที่ตกเป็นเครื่องมือในการข่มขืน และจากการที่ต้องเข้าไปมีส่วนพัวพันกับบุคคลที่ไม่พึงปรารถนา

3.3.3 บทลงโทษแก่บุคคลที่นำเด็กมาข่มขืน

โดยการพิจารณาผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้มีข้อควรพิจารณาอยู่ 2 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง จะต้องเป็นการกระทำของผู้ปกครอง (Custody) ผู้ควบคุม (Charge) หรือผู้ดูแล (Care of) ที่ยินยอมให้เยาวชนอยู่ในสถานทีนั้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการข่มขืน

ประการที่สอง การกระทำพิสูจน์ตกเป็นหน้าที่ของผู้กระทำผิดที่จะพิสูจน์ว่าเขาไม่ได้ยินยอมให้เยาวชนอยู่ในสถานทีนั้นเพื่อจุดประสงค์ในการข่มขืน

โดยกฎหมายได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ลงโทษแก่บุคคลที่ใช้เด็กหรือเยาวชนเป็นเครื่องมือในการข่มขืน ในมาตรา 4 ที่บัญญัติว่า “บุคคลใดก็ตามที่เป็นสาเหตุหรือจัดให้เยาวชนอายุไม่เกิน 16 ปี อยู่ตามท้องถนน สถานที่ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการข่มขืน มีความผิด ลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ปรับไม่เกินยี่สิบห้าปอนด์ หรือ

ทั้งจำทั้งปรับ” (It is an offence for anyone to cause or procure a juvenile under 16 to be in a street, premise or place for the purpose of begging.)

ดังนั้น พบว่า กฎหมายมีบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิเด็ก โดยมีการบัญญัติเกี่ยวกับบทลงโทษแก่บุคคลที่ใช้เด็กหรือเยาวชนเป็นเครื่องมือในการขอทาน

จากการศึกษากฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายของสหราชอาณาจักรและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พบว่า ทั้งประเทศไทยและสหราชอาณาจักรก็ได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิแก่เด็กไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แต่กฎหมายดังกล่าวนั้น ไม่พบว่าจะมีการบัญญัติให้การคุ้มครองสิทธิเด็กขอทานไว้อย่างชัดเจน ทำให้เด็กกลุ่มนี้ไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐเท่าที่ควร โดยเฉพาะพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 ที่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับคนขอทาน โดยตรงของประเทศไทยนั้นไม่มีบทบัญญัติใดที่มาคุ้มครองสิทธิของเด็กขอทาน จึงจำเป็นต้องมีการหามาตรการคุ้มครองสิทธิของเด็กขอทาน เพื่อให้เด็กกลุ่มนี้มีสิทธิเท่าเทียมกับเด็กในกลุ่มอื่น ๆ ด้วย ผู้เขียนจึงได้ทำการวิเคราะห์โดยการหามาตรการที่เหมาะสมกับการรับรองสิทธิของเด็กขอทานไว้ในบทต่อไป